

УДК 685.31

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОДИЗАЙНУ В ІНДУСТРІЇ МОДИ

О. С. МИСЬКО, В. І. МЕЛИМУКА, О. А. МИХАЙЛОВСЬКА
Хмельницький національний університет

Ми – суспільство споживання. За допомогою речей, що нас оточують, ми намагаємося вирішити свої проблеми, вразити оточуючих, відповідати якимось нормам. А промисловість, прагнучи задовольнити наші потреби, завдає непоправної шкоди екології. Економіка та екологія давно і тісно сплелися один з одним. На жаль, але захист природи і відмова від хижацького споживання її ресурсів не завжди економічно вигідні. Тому розуміння того, що грошима не можна дихати, поки що прийшло не до всіх. Глобальна ситуація, до якої прийшов сучасний світ, відображає загальну кризу споживацького ставлення людей до природних і соціальних ресурсів [1].

ООН прогнозує зростання чисельності населення Землі, а разом з ним – дефіцит ресурсів, голод і антисанітарію. Всесвітній банк відзначає, що в зв'язку з демографічною кризою вийде на новий рівень і проблема відходів. З 80 млрд. одиниць одягу та взуття, що випускаються в світі, тільки чверть відправляється на вторинну переробку, решта ж виробів спалюються або викидаються. В одному Гонконгу щохвилини жителі викидають більше тисячі футболок! [1]

Усвідомлюючи те, що відбувається, все більше суб'єктів призводять свою життєдіяльність у відповідність з глобальним екологічним порядком, а тренди в екології неминуче впливають і на побут людей, і на бізнес, і на політику держав.

На зміну лінійній економіці рано чи пізно прийде економіка замкнутого циклу, як єдино правильна в умовах сталого розвитку. В її основу покладено принцип 3R: reduce, reuse, recycle («зниження, повторне використання, переробка»), який скоро стане слоганом кожного відповідального і виробника, і споживача [2].

Нові рішення замкнутого циклу вже народжуються повсюдно. Наприклад, бренд Patagonia заробляє на ремонті старого одягу, закликаючи відмовитися від покупки нового, Timberland виробляє підошви для черевиків зі зношеної продукції виробників шин, а маленькі компанії на кшталт Tonle і Pure waste шиють одяг із залишків тканини, які їм постачають більші виробництва.

Проблема екологічного проектування займає одну з важливих позицій в сфері дизайну в усьому світі. Сьогодні на практиці екологічні підходи вимагають екологічних знань, які отримують статус світоглядних і потребують постійного оновлення в усіх сферах життєдіяльності людини. У багатьох європейських країнах (Австрія, Норвегія, Швеція, Німеччина, Франція, Іспанія) розроблені принципи екодизайну, що гарантують дотримання екологічних вимог від етапу розробки до безпосереднього виконання проекту [3].

Екодизайн – вибір свідомих людей, які розуміють свою відповідальність за стан планети. Це не просто данина моді, а необхідність, що гостро стоїть перед усім людством вже сьогодні.

Зараз середовище життєдіяльності людини набуває нової сутності на користь сталого розвитку – концепції діяльності людини в гармонії з природою, якості життя людей і захисту інтересів майбутніх поколінь. Рівень екологічної культури в значній мірі обумовлює екологічну безпеку країни, яка є стрижнем збалансованого розвитку суспільства. Реалізація збалансованого розвитку вимагає стратегічного підходу, який би базувався на зміні всієї філософії дизайну. Тобто створення дизайнерського продукту з використанням ресурсу – та енергозберігаючих технологій; використання в виробництві альтернативних джерел енергії (сонця, вітру, води); урахуванням подальшої утилізації продуктів; можливості розподілу і вторинного використання сировинних матеріалів з мінімальним збитком для екології [3].

Одним із напрямків вирішення екологічної проблеми є формування в суспільстві екологічної свідомості, розуміння людьми природи як живої істоти, над якою не можна панувати без шкоди для неї і для себе. Єдиний шлях екологізації суспільної свідомості – це пропаганда екологічних знань. Серед таких найпотужніших видів пропаганди як телебачення і кіно, існують і інші види пропаганди в культурі і мистецтві, наприклад – дизайн, зокрема дизайн одягу та взуття. Дизайн одягу та взуття – область, яка дуже стрімко відреагувала на потребу свідомого підходу до проблеми екології. Адже одяг і взуття мають не тільки естетичний, але і безпосередньо фізіологічний вплив на людину. Пошук нових матеріалів, нові методи натурального фарбування матеріалів, використання перероблених волокон в ткацтві, виробництві картонів, екошкіри, гуми, відновлення традиційних ремесел, які застосовуються у виробництві одягу та взуття – все це переростає з непопулярної теорії в стабільну практику із загальним визначенням – еко-дизайн. Протягом століть мода безпосередньо відображала соціально-економічну ситуацію. І тепер уже цілком очевидно, що раз мода всерйоз і надовго заговорила на «зелену» тему, то це щось більше, ніж вдалий маркетинговий хід. Важливо при цьому повернути увагу до проблеми – цю функцію успішно виконують речі-винаходи або сигналізатори. Щоб повернути увагу людей, занурених у повсякденні турботи, дизайнери щоразу винаходять щось нове: прикрашають травою все, до чого дотягнуться руки, оснащують сонячними батареями все аж до гудзиків – ці речі закликають економно витратити ресурси, використовувати натуральні засоби тощо. Щоб висловити свої побоювання про шкоду надмірних концентрацій вихлопних газів на вулицях, «умілі руки» почали оснащувати звичайний одяг креативними індикаторами забруднень [3].

Еко-дизайн – це довготривалий стійкий тренд, який спрямований на усвідомлення людини невід'ємною частиною екосистеми, що впливає своїм вибором і на стан екології і, як наслідок – на своє здоров'я. Еко-дизайн – напрямок в дизайні, який приділяє значну увагу захисту навколишнього середовища протягом всього життєвого циклу виробів. Еко-дизайн, нарівні з очевидними і звичайними вимогами краси, зручності і ціни, приділяє особливу увагу: 1. Використанню ресурсів при проектуванні, виготовленні, використанні і утилізації. 2. Походженню матеріалів. У розрахунок береться безліч аспектів, починаючи з захисту навколишнього середовища виробником

(постачальником) і закінчуючи дотриманням прав працівників на підприємствах, коректним ставленням до працівників тощо. 3. Безпеці у використанні виробів, відсутності шкоди здоров'ю, зведенню до мінімуму шумів, викидів, випромінювання, вібрації і т.п. 4. Простоті і безпеці утилізації, можливості повторного використання матеріалів з мінімальною шкодою для екології. 5. Відмова від використання матеріалів тваринного походження, таких як хутро, всі види шкіри, слонова кістка, китовий вус, кінське волосся тощо. 6. Використання легковідновлюваних ресурсів для виробництва тканин: швидко зростаючий бамбук, кропива, водорості, евкالیпт, конопля. 7. Розумна витрата матеріалів у виробництві – економний крій (шаблони), використання відходів розкрою у виготовленні колекцій аксесуарів тощо [3].

Еко-мода і еко-одяг – це нова область, яка тільки починає активно розвиватися в світі і представляє величезний інтерес для майбутнього. В світі тема еко-моди стає все більш популярною, багато дизайнерів стали випускати лінії екологічної одягу та взуття. Наприклад, в Парижі щороку проходить Етичний показ моди (Ethical Fashion Show), в якому беруть участь провідні дизайнери.

В Україні тема еко-моди тільки починає набирати популярність, але все більше українських дизайнерів задумуються над створенням еко-ліній або керуються екологічними стандартами в своїй роботі.

Розвиток взуттєвої галузі з року в рік надає споживачам для вибору неймовірно величезний асортимент взуття різноманітних конструкцій, моделей з різних матеріалів. З'являються новітні технології проектування і виготовлення взуття, деталей взуття та матеріалів, нові методи кріплення низу. Дизайнери, модельєри-конструктори, технологи надихаються новими можливостями і генерують ідеї, які дозволяють покращити властивості та якість взуття. Всім відомі світові виробники взуття такі, як «Prego», «Nike», «Adidas», «Intertop», «ЕССО» та інші. Їх взуття стало відомим завдяки високій якості, індивідуальності та особливості конструкцій. Особливим також є прагнення цих виробників і торгових брендів саме до екодизайну, а саме напряму розробки раціональних конструкцій взуття з використанням сертифікованих матеріалів, а також створення безпечних для природи виробництв.

Важливо спрямувати і українських виробників взуття у напрямку дотримання принципів екодизайну, адже значна частина взуття в нашій країні виготовляється з натуральних шкір і текстильних матеріалів, а умови виробництва багатьох підприємств є екологічно небезпечними.

Література

1. «Энциклопедия BION. Экодизайн» [Электронный ресурс] URL: <http://www.pb-bion.ru/энциклопедия-bion>
2. Экодизайн. Современные тенденции [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://vlv-mag.com/rubriki/ekologiya/ekodizajn-sovremennyye-tendenczii>
3. Герасимова Д.В. Возможности дизайна одежды, как средство сохранения окружающей среды. / Д.В.Герасимова [Электронный ресурс] / Режим доступа:<https://core.ac.uk/download/pdf/38641578.pdf>.